

■ Рэліквія маёй сям'і

ПРАБАБУЛІН ПЯРСЦЁНАК

дапамагае захоўваць гісторыю свайго роду магіляўчанцы Эле Чарновай

— Вось ён, заручальны пярсцёнак маёй прабабулі, — Эла з годнасцю дэманструе мне сваю сямейную рэліквію. Яна сціпла ляжыць у спецыяльнай аksamітнай каробачцы. «Гэта ж не нейкае там банальнае ўпрыгожанне — знакавая для сям'і рэч, якую мы павінны захаваць для нашчадкаў», — тлумачыць яна, перахопліваючы мой здзіўлены позірк, маўляў, чаму не на пальцы.

На жаль, дзе набыты гэты пярсцёнак, сямейная гісторыя замоўчвае. Але кожны са спадчынікаў ведае ўсё пра яго першых уладальнікаў. — Яе звалі Магдалена Францаўна, а пра дзеда — Іосіф Сямёнавіч Грыб, — расказвае падрабязнасці Эла Чарнова. — Прадзед мой быў заможным селянінам і служыў кіраўніком у пана. Жыў ён у вёсцы Вызаленне Дзяржынскага раёна. Пан, з'яжджаючы ў Рыгу па сваіх справах, узяў з сабой і майго продка. Там, хутчэй за ўсё, і быў набыты гэты пярсцёнак. Калі меркаваць па даце нараджэння першыня Іосіфа (мой дзядуля), падзеі адбываліся прыкладна ў 1912 годзе. Потым на свет з'явіліся Мікалай і дачка Яўгенія.

«На гэтай рэліквіі адбіткі іх пальцаў, іх энергетыка, сіла, якая здольная аб'яднаць не падобных адзін на аднаго людзей».

Каб нашчадкі ведалі свае карані, бацька Элы — Іосіф Грыб, вядомы ў Магілёве ўрач, занатаваў усё, што ведаў пра родных некалькіх пакаленняў. Незадоўга да смерці ён паставіў апошнюю кропку. Кніга напісана ад рукі, а ў аўтара, як звычайна гэта бывае сярод урачоў, быў не вельмі добры почырк. Таму ён прыклаў максімум намаганняў, каб пісаць зразумела. На першай старонцы пазначыў, што ў былыя часы першай справай любога самавітага чалавека было весці свой радавод. І вельмі хацеў, каб такой традыцыі прытрымліваліся і ў яго сям'і. Бо чалавек, лічыў ён, моцны сваімі каранямі. Складзены радавод, вядома, не па старадаўніх канонах. Але ніхто такой мэты і не ставіў. Хацелася пакінуць як мага больш разнастайнай інфармацыі пра ўсё, што мела дачыненне да роду. Знайшлося месца для інфармацыі пра населеныя пункты, дзе нарадзіліся продкі, уражаннем ад падарожжаў і нават

асабістым думкам. Узгадваючы дзеда Іосіфа Сямёнавіча, унук пісаў, што сям'я яго (усяго тры дзядзі!) была па тых часах маленькая і таму жыла заможна. Не кожны галава сям'і мог сабе дазволіць ашчаслівіць жонку шлюбным пярсцёнкам.

У раздзеле, прысвечаным сабе, аўтар пазначыў, што нарадзіўся ў неспакойным 1937-м і быў адзіным дзіцем у сям'і. Яго бацька, таксама Іосіф Іосіфавіч, падчас вайны трапіў у палон. Дадому ён ужо не вярнуўся. Бацькі (тыя самыя ўладальнікі фамільнага пярсцёнка) балюча перажывалі гэтую страту і з задавальненнем бралі да сябе маленькага Іосіфа. Дзядуля рабіў яму драўляныя цацкі, а бабуля ўвесь час корпалася каля печкі, гатавала ежу. Трэба было ж унука смачна накарміць!..

Жыццё другога сына Магдалены Францаўны і Іосіфа Сямёнавіча — Мікалая — было больш удалым. Ён працаваў шафёрам, пабудаваў у Мінску вялікі дом, выхаваў двух сыноў — Міхаіла і Аляксандра.

Эла Чарнова благаславіла дачку на шлюб прабабулінай іконай.

А вось дачка Яўгенія, якая атрымала ў спадчыну ад маці фамільны пярсцёнак, так і не знайшла сабе пару, засталася жыць адна. Пад старасць пераехала да брата Мікалая ў Мінск, даглядала пляменнікаў. Летам туды ж прыязджалі ў госці

ўнучкі Іосіфа — Эла і Жанна. І аднойчы Яўгенія зрабіла незвычайны падарунак старэйшай з іх.

— Усё пачалося з таго, што мае дзядзікі, Міша з Сашам, вырашылі падарыць мне магнітафон, — успамінае значна-нальную для яе лёсу падзею Эла. Яна тады яшчэ вучылася ў шостым класе. — Сэрца маё радасна забілася, але тут умяшалася Жэня. Яна цвёрда заявіла, што ў яе ёсць больш каштоўны падарунак для мяне. І дастала... пярсцёнак.

Можна сабе ўявіць расчараванне 12-гадовай дзяткі, якая ў адну хвіліну страціла шанц атрымаць модную па тых часах рэч. Пярсцёнак тады мала чым яе цікавіў і вялікай радасці не выклікаў. Яна моўчкі прыняла падарунак, як прыкрою непазбежнасць. І толькі праз некалькі гадоў ацаніла, наколькі каштоўным аказалася тое, што перадала ёй стрыечная бабуля. Магнітафон даўно па пайшоў на сметнік, а пярсцёнак як-ніяк — сямейная рэліквія! Вялікай матэрыяльнай каштоўнасці ён не ўяўляе — золата вельмі тонкае, ваżyць дзесьці каля 2 грамаў. Але ж гэта як анёл-ахоўнік роду, носьбіт яго духоўнага пачатку. На ім выгравіраваны тры знакавыя сімвалы. У цэнтры — сэрца, сімвал кахання, па баках — якар, сімвал вернасці, і — крыж — сімвал веры. Праба-таксама ёсць — 56-я. Сучасныя ювеліры прыраўноўваюць яе да 583-й.

Разам з пярсцёнкам сям'я атрымала ад Яўгеніі ікону ў драўляным акладзе з выявай Казанскай Божай Маці — таксама прабабуліна спадчына. Гэтым абразом Эла Іосіфаўна бласлаўляла сваю дачку, калі тая бралася шлюбам. А вось старадаўнія ходзікі выратаваць не атрымалася. Калі пачалі іх здымаць са сцяны, яны разваліліся. Больш як за стагоддзе цалкам спрахнелі.

Бацька Элы Іосіфаўны не толькі падрабязна запісаў свае ўспаміны, але і беражліва захаваў фотаздымак першаўладальнікаў пярсцёнка — Магдалены Францаўны і Іосіфа Сямёнавіча. Выглядаюць яны дастаткова рэспектабельна. Мужчына пры вусах, з камізэлькі выглядае ланцужок ад гадзінніка, на нагах модныя востраносыя туфлі. Бабуля ў параднай спадніцы з дзіцем на руках. Напэўна, тым самым першынцам Іосіфам. На адваротным баку пазначана, што фота зроблена

Іосіф Сямёнавіч Грыб паклапаціўся, каб яго род не застаўся без сямейнай рэліквіі.

ў Рызе. Вядома, што бабуля пражыла 74 гады, а дзед — 60. Абое пахаваны на Навасадкаўскіх могілках у Мінскім раёне.

На жаль, калі Эла атрымала пярсцёнак, дзіцячы ўзрост не дазволіў удакладніць у бабулі Яўгеніі нешта пра сваіх продкаў. Наогул з гэтай жанчынай цесных кантактаў не было. Яе лічылі занадта суровай, з цяжкім характарам. Як пісаў пра Яўгенію ў сваіх успамінах бацька Элы, пэўны час яна працавала грузчыцай на Мінскім аўтазаводзе і нават курыла «Беламор». Дарэчы, да курэння яна прынахвалася пасля таго, як у нямецкім палоне загінуў яе любімы брат Іосіф. Таму, напэўна, і пярсцёнак яна пакінула не нашчадкамі Мікалая, у якога дажывала апошнія дні, а менавіта Іосіфа. Або лічыла, што калі маці перадала пярсцёнак дачцы, то ён павінен і далей прытрымлівацца жаночай лініі. У Мікалая ж былі адны хлопцы, нават сярод унукаў.

З часам Эла Чарнова перадаць пярсцёнак сваёй дачцы, і гісторыя роду будзе працягвацца. — Не лічу сябе кімсьці дваранскай крыві, і наогул не прэтэндую на нейкую там выключнасць, — сціпла кажа суразмоўца. — Але пярсцёнак — быццам бы правадыр у часе, які злучае мяне з тымі людзьмі, якія жылі раней. На гэтай рэліквіі адбіткі іх пальцаў, іх энергетыка, сіла, якая здольная аб'яднаць не падобных адзін на аднаго людзей. Я вельмі даражу прабабуліным пярсцёнкам, бо, калі гляджу на яго, успамінаю сваіх продкаў. Мы павінны ведаць свае карані і трымацца іх. Такія рэчы дапамагаюць у гэтым.

Нэлі ЗІГУЛЯ. zigulya@vziazda.by
Фота з сямейнага архіва.

«ДАРОСЛАЯ» ЛІЧБА, або Першы дзень народзінаў

Мы вырашылі святкаваць дома.

— Нашаму гадавасіку хутка годзік! — усё часцей казала бабуля. І намякала, што трэба адзначаць! Сапраўды, першая дата! І мы вырашылі рабіць свята. Таму што колькі сябе помню, бацькі заўсёды, нават у самыя складаныя для нашай сям'і часы, ладзілі кожны год цудоўны дзень народзінаў. Гэтую традыцыю трэба працягваць!

МЕСЦА

Безумоўна, кожныя бацькі самі вырашаюць, дзе праводзіць доўгачаканае свята. Гэта можа быць дзіцячая кавярня ці нават дарослы рэстаран. Бо, па сутнасці, у гэтым узросце свята больш для мам-тат-бабуль-дзядуляў. Мы вырашылі святкаваць дома і лічым, што для нас гэты варыянт аказаўся самым аптымальным: дачка стамілася — паклалі спаць, распла-

калася — побач цікавыя цацкі. Вядома, для старэйшых дзетак можна зрабіць тэматычны дзень народзінаў — у стылі Чалавека-паўка ці Папялушкі. Звядзіць у дзіцячую кавярню і наняць аніматараў. Напэўна, для нас усё гэта наперадзе. Таму сёння абшліся простымі, але вельмі неабходнымі для маленькай імянінцы рэчамі — гірляндамі з традыцыйным «З днём нараджэння!» і мноствам паветраных шарыкаў, якія надзьмувалі з татам ноччу напярэдадні свята. Паверце, няма большай радасці назіраць, у якім захапленні раніцай будзе ваша малеча ад такога відовішча!

ШТО ТРЭБА НАБЫЦЬ

Паветраныя шары. Можна купіць самі і надзьмуць — выйдзе танней і добра, але ў адрозненні ад геліевых, вашыя лётаць пад столлю не будуць. Адзін геліевы шарык каштуе ад 15 тысяч, замаўляць трэба ў спецыялізава-

ных фірмах. Там жа можна заказаць і прыгожую лічбу 1 (ці іншую), яе кошт пачынаецца ад 300 тысяч рублёў. Калі ж вы вырашыце набыць шары самастойна, памятайце, лепш за ўсё выбіраць большай шчыльнасці — шанц лопнуць у такога шарыка меншы: для дзетак, якія могуць спужацца, гэта істотны момант.

Гірлянда. Можна купіць гатовую папяровую, самая танная каштуе каля 20 тысяч рублёў. Можна пафантазіраваць і зрабіць яе самастойна, з паперы ці тканіны. **Вясёлыя шапачкі-каўпачкі, дзіцячы посуд** таксама дапамогуць стварыць «настрой» свята.

Можна зрабіць своеасабліваю насценгазету — на вялікі ватман наклеіць фотаздымкі вашай малечы. Мы ў вялікую рамку памерам 50 на 75 сантыметраў змясцілі памятных момантаў ад нараджэння і першага зуба да самастойнага кроку дачкі. А яшчэ заказалі невялічкі фотачасопіс, дзе зафіксавалі кожны месяц нашай малечы — нашым гасцям, асабліва старэйшага ўзросту, гэта прыйшлося даспадобы. Можна пайсці далей і зманціраваць слайд-шоу ці нават цэлы фільм — цудоўны фон для свята. Мы ж запусцілі розныя дзіцячыя песенькі — дарослыя час ад часу нават падпявалі знаёмым мелодыям.

Вясёлыя конкурсы таксама спадабаюцца і гасцям, і імянінцы. Напрыклад, можна даведацца, якое жыццё чакае малаго?

Раскласці на сталае часнок, ключы, кнігу, кашалёк, шакалад і прапанаваць выбраць віноўніку свята (часнок — здароўе, ключы — дабрабыт, кашалёк — росквіт, кніга — веды, розум, шакалад — салодкае жыццё).

Ежа. Мы вырашылі зрабіць фруктова-салодкі стол! Яблыкі, грушы, персікі, вінаград, марозіва, мармелад, зефір... І, безумоўна, торт! У нас іх было ажно чатыры — тры «дарослыя» — на розны густ, і адзін для дачкі — каб яна магла яго пакаштаваць. Рэцэпт просты — невялікія кавалчкі пладоў перамяшаць з любімым дзіцячым тваражком. У цэнтры — святочная свечка. Торты мы вырашылі на заказ не рабіць — «кусачы» кошт атрымаўся. За «салодкі» кілаграм кандытары просяць трыццаць долараў, мінімальны заказ — ад 2,5 кг.

Затое хочаш — табе і Губку-Боба зробіць ці гоначны аўтамабіль, персанаж з любімага мультыка... Карацей, на любы густ.

Падарункі. Які ж дзень народзінаў без падарункаў? Амаль усе нашыя госці задавалі пытанне «Што падарыць?». У дзетак гэтага ўзросту выклікае захапленне ўсё, што можна катаць. А калі яшчэ прывязца вярочкаў і пасадзіць любімую цацку або нават пакатацца самому — гэта дваіное захапленне! Вялікія машыны, калёскі для лялек, ровар з ручкай, санкі... Варыянтаў такіх цацак шмат. За параўнальна невялікую цану можна падарыць дзіцяці ўласны патаемны куток — палатку або домік для гульні. Канструктары і кубікі, музычныя інструменты, пазлы-дыванкі, інтэрактыўныя кніжкі... Сёння можна знайсці падарунак на любы густ і кашалёк. Асабліва нашу малую захапіла гумовая надзіманая каза, на якой можна скакаць (як варыянт конік-качалка). І, безумоўна ж, арэлі!

Напрыканцы свята ўсім нашым гасцям мы таксама вырашылі зрабіць памятных сувеніры — мыла з імем дачкі. Бо падарункі прыемна не толькі атрымліваць, але і дарыць. Абавязковае падчас свята фатаграфаванне імянінцы. Бо першы дзень народзінаў — самы важны! Прынамсі, для нас — тат і мам.

Марына СІДАРОВІЧ.
Фота аўтара.

І бабуля, і ўнучка ў захапленні ад свята.